

Aneta Banaszek-Szapowałowa <https://orcid.org/0000-0002-3963-6343>
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: aneta.banaszek-szapowalowa@us.edu.pl

Somsiad i inni bohaterowie memów (aspekt kreacji werbalnej)

Streszczenie

Praca wpisuje się w obszar zainteresowań nowej genologii, konfliktologii lingwistycznej i lingwistyki codzienności. Autorka zwraca uwagę na mało zbadany obszar komunikacji sąsiedzkiej w sytuacji konfliktu i podejmuje próbę ustalenia, jakie doświadczenia motywują autorów do włożenia konkretnych słów w usta bohaterów polskich i rosyjskich memów. Wyodrębnia kreacje werbalne, gdzie jednymi z głównych elementów są: nawiązanie do wypowiedzianych bądź napisanych słów, twórcza interpretacja sąsiedzkich konfliktów na podstawie mimiki i gestów bohaterów oraz przedstawionej sytuacji, wskazanie zależności stereotypowego zachowania i wypowiedzianych słów. Szczególną uwagę poświęca fenomenowi „somsia”. Analiza jest oparta na multisensorycznym i intertekstualnym odczytaniu tekstu oraz wielopoziomowej interpretacji komponentu werbalnego memów.

Słowa kluczowe: kreacja werbalna, mem, sąsiedzi, konflikt

Wprowadzenie

Inspiracją dla niniejszych rozważań stał się fenomen „somsia” – pod tym (błędny?)¹ zapisem kryje się bohater polskich autokrytycznych memów² często przedstawiany jako

¹ W raporcie *100 najczęściej popełnianych błędów w Internecie w 2018 r.* słowo *somsiad* zostało zakwalifikowane jako tzw. memobłąd (określenie autorów) i znalazło się na drugim miejscu wśród najczęściej używanych niepoprawnych form tego typu. Jak zauważono w badaniu: „Zniekształcone słowa budzą śmiech, ale do czasu. Zabawa kończy się w momencie, gdy nieprawidłowa postać wyrazu zostaje zapamiętana i zaczyna wydawać się poprawna” (Piotrowski, Kacprzykowski, 2019). O wątpliwościach, jak zapisać – *sąsiad* czy *somsiad* – świadczą zapytania w serwisach internetowych, na przykład jaksiepisze.pl czy ortograf.pl.

² Terminu *mem* używam zamiennie z określeniem *internetowy mem obrazkowy* (termin za Soroką), jako że obiektem badawczym jest tu tekst werbalno-ikoniczny. Jednakże „Granica powszechnie używanej definicji tej

nosacz sundajski. Leksem *somsiad* można uznać za innowację, która – w poszukiwaniu wyjaśnienia, mogącego ją usankcjonować, odwołuje się do zaproponowanej przez Urszulę Sokólską systematyzacji definicji realnoznaczeniowych neologizmów – ma za zadanie „reinterpretować wskazywaną rzeczywistość poprzez wyzwalanie w odbiorcy ukierunkowanych emocji i wyobrażeń bądź nawet wskazywać na nową rzeczywistość” (Sokólska, 2011: 311). *Somsiad* bowiem (w odróżnieniu od *sąsiada*) to ‘znenawidzony sąsiad, często – ale niekoniecznie – wredny i zły’³. Określenie to upowszechniło się w sferze komunikacji internetowej, gdzie współlistnieje z tematyką stereotypowych wad narodowych.

Analiza kreacji werbalnej pokazana jest na przykładzie tematu konfliktów sąsiedzkich. Częściowo ujawnia się on w memach z somsiadem, ale nie wszystkie teksty, których jest on bohaterem, odnoszą się bezpośrednio do sytuacji konfliktowej. Ponadto „uwikłanych” w takie relacje jest zdecydowanie więcej – to inni przedstawiciele memosfery, postaci filmowe, politycy, oligarchowie i wreszcie sami prawdziwi sąsiedzi. Analiza poświęcona jest temu, co i w jaki sposób mówią zwizualizowane postaci, ale przede wszystkim rozważaniom na temat tego, dlaczego tak, a nie inaczej mówią – do sąsiadów lub o sąsiadach. Podjęta więc zostaje próba ustalenia, jakie aspekty doświadczeniowe (te ze świata realnego i te z wirtualnej rzeczywistości) motywują autorów do włożenia konkretnych słów w usta bohaterów memów. Objęcie badaniami oprócz polskich także rosyjskich tekstów pozwala na wskazanie kulturowo specyficznych cech kreacji.

Konflikt między sąsiadami w tekstach

Internetowy mem obrazkowy jest swoistym środkiem opisu rzeczywistości, dostarcza bowiem zdystansowanych uogólnień typowej dla sąsiedztwa konfliktogenności. „Nadawca przyjmuje niezależny punkt widzenia, postawę aktywną, lecz krytyczną i zdystansowaną – zachowuje wobec świata dystans niezależnie od własnych preferencji. Wartości świata rzeczywistego są przedmiotem żartu, kpiny, krytyki bez patosu” (Kępa-Figura, 2017: 110). Próbując odpowiedzieć na pytanie, dlaczego bohaterowie memów wypowiadają takie właśnie słowa, wchodzimy w obszar nowej genologii, a „studia w takim znaczeniu powinny skupić się na stawianiu pytań wykraczających poza tradycyjnie rozumiane genre studies, m.in.: co w danym gatunku stanowi przejaw (nie)ludzkiego doświadczenia; w jaki sposób narracja reprezentuje ja, relacje ja–świat, ja–inny, ja–ja; przy pomocy jakich środków umożliwiała poznanie, identyfikację, empatię; co wpływa na przekształcenia gatunkowe i jaki jest tego związek ze zmieniającą się ludzką percepcją i kategoryzacją świata” (Wróblewski, 2016: 14–15).

---

formy gatunkowo-komunikacyjnej wciąż się rozszerza: są to zarówno zabawne, uchwycone w trafnym momencie zdjęcia z komentarzem, krótkie animacje w postaci plików GIF, filmy video, którymi dzielą się odbiorcy należący do internetowych społeczności. Memy są określane przez internautów jako fenomeny internetowej, dobre pomysły, chwytliwa idea, humor, cięte riposty, wirusy, graficzne komentarze, grafiki z napisem, coraz częściej także jako poezja Internetu. Ten logowizualny gatunek jest produkowany i rozprzestrzeniany dzięki mechanizmowi podobnemu do plotki lub gry towarzyskiej” (Gumkowska, 2015: 214).

³ Definicja moja, por. hasło z internetowego słownika slangu: „Określenie złego sąsiada, lub znenawidzonego przez drugą osobę sąsiada” (*Słownik slangu miejski.pl*).

Poprzez zogniskowanie rozważań na relacjach sąsiedzkich – mało zbadanej przez lingwistów sferze komunikacji⁴ – praca sytuuje się w tematycznym obszarze codzienności. Codziennosc „jest konfliktogenna chociażby dlatego, że właśnie ona jest areną zderzenia najważniejszych życiowo interesów – nie ludzkości, a konkretnego człowieka, który może występować jako indywiduum lub należeć do pewnej grupy społecznej czy nawet etnosu”⁵. (Чулкина/Chulkina, 2015: 209). Kreacja werbalna bohaterów w sytuacji konfliktowej jest tylko jednym z zagadnień, które wchodzą w obszar zainteresowań konfliktologii lingwistycznej, gdzie otwarte nadal pozostają między innymi kwestie określenia mechanizmów wyzwalających i prowadzących do eskalacji konfliktu oraz rozwoju i przebiegu samego konfliktu, zagadnienia wyznaczników konfliktu werbalnego w akcie komunikacyjnym, strategii oraz taktyk kooperacji i konfrontacji (Третьякова/Tret'yakova, 2013: 281). Częściowo niniejsza analiza dotyczy także tych problemów, ponieważ oprócz wspomnianego kryterium uczestników konfliktu (indywiduum, grupy społeczne i etniczne) konflikt sąsiedzki pokazany w memach jest potencjalny albo już trwający, werbalny lub spowodowany czynnikami pozawerbalnymi.

Kreacja werbalna bohaterów

Kreacja werbalna rozumiana jest tu jako „całokształt procesów językowych, stworzonych przez autora tekstu, w pewnym celu; określony byt fikcyjny, będący częścią «wizji świata» artysty” (Skubalanka, 1997: 20), z tym że artysta to twórca folkloru internetowego – anonimowy, zazwyczaj nie jedyny autor, a współautor wykorzystujący w kreowaniu postaci już istniejące teksty (memów i nie tylko) oraz tak zwaną ramę doświadczeniową, czyli wszystko to, „co do aktualnego doświadczenia jest wnoszone z pamięci indywidualnej i społecznej” (Bartmiński, 2009: 99). Kreacja werbalna jest tylko jednym z elementów obrazu postaci, dlatego też analiza wypowiedzi bohaterów musi być oparta na multisensorycznym odczytaniu tekstu uwzględniającym także komponent ikoniczny – przedstawioną sytuację oraz niewerbalne elementy wypowiedzi bohatera, czyli mimikę i gesty.

Z uwagi na podjęty problem kluczem do wyboru materiału egzemplifikacyjnego była konkretna formuła memu – zwizualizowanie postaci wraz z zapisem wypowiedzianych przez nią słów (które w kilku przypadkach są tylko pewną częścią komponentu werbalnego). Prezentacja analizy przebiega od opisu wypowiedzi stereotypowych postaci sąsiadów poprzez twierdzenia znanych osób i bohaterów filmowych do słów somsiada i innych postaci ze świata memów. Klasyfikacja tekstów według bohaterów jest oczywiście tylko jedną z możliwych, ale wydaje się uzasadniona z uwagi na podjęty problem badawczy. Omówienie tekstów obejmuje: przedstawienie postaci i poruszanie tematu, kompozycję memu i stosunek treść werbalna – treść ikoniczna, w przypadku memów seryjnych – spo-

⁴ Podjęto badania językoznawcze między innymi nad konceptami *sąsiad*, *sąsiadka*, *sąsiedzi* (Чулкина/Chulkina, 2015), korespondencją sąsiedzką (Банашек-Шаповалова/Banashek-Shapovalova, 2017) czy konfliktem sąsiedzkim w perspektywie aktów mowy (Banaszek-Szapowałowa, 2019). Jednocześnie warto zauważyć, że zagadnienia sąsiedztwa przebijają się w szerszych tematycznie badaniach nad kategorią codzienności.

⁵ Tłumaczenie z języka rosyjskiego autorstwa A. Banaszek-Szapowałowej.

sób powielania szablonu, analizę wypowiedzianych przez bohatera memu słów, klasyfikację sposobów kreacji werbalnej w podsumowaniu.

1. PRAWDZIWI (CZYTAJ: TYPOWI) SĄSIEDZI

Sąsiadki plotkarki. Na wszystkich czterech analizowanych fotografiach⁶ emerytki siedzą na ławce przed blokiem i wyrokuje o życiu innych mieszkańców. Nowy lokator – cudzoziemiec podejrzewany jest o zawarcie fikcyjnego małżeństwa w celu zdobycia meldunku: *СОСЕДКА ЗА АРМЯНИНА ВЫШЛА РАДИ ПРОПИСКИ ЖЕНИЛСЯ НАБЕРНОЕ* (1)⁷, a zajmujący inną ławkę młodzi ludzie – o bycie narkomanami, przy czym działa tu sprzężenie zwrotne, ponieważ owa młodzież z sąsiedniej ławki doskonale wie, co mogą myśleć staruszki: *О, ВОН ШПАНА СИДИТ, НАРКОМАНЫ НАБЕРНОЕ О, ВОН БАБКИ СИДЯТЪНАБЕРНО ДУМАЮТ ЧТО МЫ НАРКОМАНЫ* (2). O tym, że rozmowa ma charakter domysłów, świadczy używanie w wypowiedziach partykuły *наверное* (*prawie*). Plotkarki obserwują życie sąsiadów i spekulują na ich temat, a niezrędko werbalizują swoje kategoriyczne sądy w obecności samych zainteresowanych: *нет времени объяснять ты наркоман и точка* (3) i *NIE MA CZASU NA WYJAŚNIENIA JESTEŚ PROSTYTUTKĄ* (4). Nie chcą przy tym, aby sąsiedzi burzyli ich wizję rzeczywistości, co dodatkowo podkreśla w pierwszym przypadku stwierdzenie *и точка* (*koniec kropka*). Co ciekawe, w ostatnim przykładzie z komponentem werbalnym w języku polskim wykorzystano zdjęcie osiedla w Rosji, o czym świadczy sposób zagospodarowania przestrzeni osiedla (typowe oszklone balkony, krawężniki w biało-czarnych kolorach). Jest to więc kalka z memu rosyjskiego, zwłaszcza że polskie teksty z fotografiami staruszek siedzących na ławce zawierają zazwyczaj prześmiewcze opisy sytuacji (a nie przytoczone wypowiedzi samych kobiet), na przykład *BIURO INFORMACJI OSIEDLOWEJ* (5), *I teraz następuje... wymiana kaset z osiedlowego monitoringa* (6).

Typowa sąsiadka to także *Babcia okienna* – na zdjęciu starsza pani ubrana w podomkę stoi na balkonie i spogląda w dół, komentując na bieżąco rzeczywistość. Przede wszystkim zauważa niestosowne zachowania sąsiadów: *PIES NASRAŁ NA CHODNIKU A TEN KURWA UDAJE ŻE NIE WIDZI* (7) i *W piłkę grajo zara łokno wybijo* (8). Jak widać, komentarz może być dosadny (niecenzuralne słowa) lub stylizowany na gwara (denazalizacja [q] i [ę] w wygłosie, prelabializacja [o], pominięcie [z] w wygłosie)⁸. A. Niekrewicz (2016: 94) pisze o pozornej tylko obligatoryjności naruszenia norm poprawnościowych dla niektórych szablonów, co potwierdzają poczynione tu obserwacje dotyczące *Babci okiennej* i w większości poprawnie zapisanego komponentu werbalnego w ramach tej serii⁹.

⁶ Fotografie dostępne za pośrednictwem linków podanych w numerowanym wykazie źródeł na końcu artykułu. W tekście oznaczone są one cyfrą w nawiasie. Takie samo oznaczenie zastosowano w systematyzacji zamieszczonej w podsumowaniu.

⁷ We wszystkich cytowanych materiałach zachowano oryginalny zapis.

⁸ Więcej o funkcji charakteryzującej stylizacji pisze A. Niekrewicz (2016).

⁹ Tylko na stronie generatora szablon reprezentuje 1345 memów tworzonych w latach 2011–2016. Do analizy zostały włączone tylko te teksty, w których *Babcia okienna* wypowiada się na temat sytuacji konfliktowych powodowanych przez sąsiadów lub przez nią samą.

Wypowiedź kobiety na temat sąsiadów może mieć charakter negatywnie wartościującego domysłu (partykuła *pewnie*): *SĄSIAD MA NOWE AUTO PEWNIIE KRADZIONE* (9). Swoim spostrzeżeniem staruszka zapewne podzieli się z sąsiadkami, gdyż – jak wynika z opisu do szablonu – „ma ona kontakt z kilkoma innymi zainstalowanymi w okolicy babciami – przez to na bieżąco aktualizuje swoje oprogramowanie o kolejne wiadomości na temat każdego mieszkańca blokowiska”. *Babcia okienna* bywa także złośliwa: *PERFEKCYJNA PANI DOMU... ...NAPLUJE JEJ NA BALKON* (10). Jej słowa odwołują się do stereotypowego problemu sąsiedzkiej zawiści oraz do tytułu programu telewizyjnego, pokazującego, jak panie domu dążą do perfekcyjności.

Młodzież z sąsiedztwa. Poza już wspomnianymi chłopakami posądzanymi o branie narkotyków w temat relacji niedobrosąsiedzkich wpisuje się jeden mem z serii *Wesoły student* (*Веселый студент*). Przedstawiony w stylistyce Advice Animals chłopak w czapce z daszkiem i z kufkami piwa w obu rękach zadaje pytanie o skargi sąsiadki na głośną muzykę i sam na nie odpowiada jednym niecenzuralnym słowem o znaczeniu ‘nie obchodzi mnie to’: *Соседка снизу жалуется на громкую музыку? похуй* (11). Jest to nietypowa realizacja szablonu, gdyż – jak zauważył N.V. Chasovskiy – tematy, na które wypowiada się *Wesoły student*, to przede wszystkim stosunek do nauki i wykładów, frekwencja na zajęciach czy sesja (Часовский/Chasovskiy, 2014). Podobną sytuację konfliktową powoduje muzyka puszczana w nocy przez odurzonego chłopaka. Tym razem – według relacji samego bohatera memu – policja wezwana zostaje do sąsiadów, którzy stukaniem w kaloryfer upomnieli imprezowicza: *РЕШИЛ НОЧЬЮ ПОСЛУШАТЬ МУЗЫКУ СОСЕДИ НАЧАЛИ ДОЛБИТЬ ПО БАТАРЕЕ ВЫЗВАЛ МУСОРОВ, ЧТОБЫ НЕ ШУМЕЛИ* (12). W nedorzecznej wypowiedzi pojawia się żargonowe określenie policjantów. Innym problemem są młodzi chuligani. Trzeci przykład, to właśnie opowiadanie Kolesia (*Чоткий пацан*) o jego zemście na sąsiedzie za kradzież papierosów pozostawionych na klatce schodowej: *СОСЕД СПИЗДИЛ С ПОДЪЕЗДА СИЖКИ СЛИЛ БЕНЗИН, ПРОТКНУЛ ШИНЫ И ОБОССАЛ ЗАМКИ ЕГО ТАЧКЕ* (13). Chłopak posługuje się niecenzuralnym słowem o rdzeniu *pizd*- i żargonowym określeniem papierosów.

Donosiciele. Pierwszy przykład inspirowany jest zasadami korespondencji radiowej o charakterze niejawnym. *Urząd skarbowy? Melduje że Passata kupili. Powtarzam Passata kupili. Jak mnie zrozumieliście?* (14) – meldunek składa niemłoda kobieta stojąca z telefonem przy uchu w uchylonym oknie. Zadając pytania, upewnia się, czy nawiązała łączność z właściwą instytucją i chce uzyskać potwierdzenie zwrotne. Kobieta posługuje się konspiracyjnym szeptem, stąd dwukrotne powtórzenie najważniejszej informacji. O „współpracy” z urzędem skarbowym w kwestii sąsiadów myślą także bohaterowie dwóch innych podobnych do siebie memów. Do działania pewną panią stojącą na ukwieconym balkonie (rysunek) i pewnego pana relaksującego się na plaży (fotografia) nastraja słoneczna pogoda. W pierwszym przypadku fantazje bohaterki podane są w dymku: *Piękna pogoda. Aż chce się iść podpier.olić sąsiada do urzędu skarbowego* (15), w drugim – okalają fotografię mężczyzny w szablonie demotywnym: *Ładna dziś pogoda Aż chce się podjechać sąsiada do Urzędu Skarbowego* (16). Obie kreacje mają analogiczną strukturę ze spójnikiem *aż* i wykorzystują synonimiczne wulgaryzmy.

2. POLITYCY TEŻ MAJĄ SĄSIADÓW...

I problemy z nimi. Potwierdzają to rosyjskojęzyczne memy, których bohaterem jest Władimir Żyrynowski – polityk słynący z porywczej natury i skandalicznych zachowań publicznych. W jednym z tekstów wzywa, aby już dłużej nie znosić skrajnego rozdrażnienia wywołanego przez sąsiadkę: *заебала соседка? хватит это терпеть!* (17). Wspomniany stan emocjonalny werbalizuje czasownik zawierający rdzeń *-jeb-*. Pierwotnie apel *хватит это терпеть!* pojawił się w spocie LDPR w kampanii wyborczej do Dumy Państwowej w 2011 roku i dotyczył powszechnej korupcji. W serii memów polityk wypowiada się w ten sposób o różnych sprawach denerwujących zwykłego człowieka.

Poświęcone sąsiadom są także czterokadrowe memy-komiksy przedstawiające żywo gestykującego W. Żyrynowskiego podczas wystąpienia w parlamencie Federacji Rosyjskiej. Jest w tej serii memów pierwszoosobowa relacja polityka z powrotu do swojego mieszkania i szeregu nieprzyjemnych niespodzianek napotkanych przez niego na klatce schodowej: *Зашел в свой подъезд / У соседа под дверью насрали / И на лестничной клетке насрано / УУУУУ!!! И у меня под дверью* (18). W opisie dwa razy pojawia się wulgarny odpowiednik leksemu ‘wyprowadzić się’. Na ostatnim z kadrów W. Żyrynowski łapie się za głowę – mówi wtedy o tym, co zastaje pod drzwiami, a odrazę werbalizuje przeciągłym dźwiękiem *u*. Kolejna relacja dotyczy wizyty przyjaciół w mieszkaniu polityka. Goście chcą, by gospodarz włączył głośno muzykę, lecz ten kwituje naleganie pytaniem o konsekwencje grożące ze strony sąsiadów: *Пригласил к себе друзей на хату / Этот говорит навали басов / Тот говорит навали басов / А ну.ды от соседей я получить буду!?* (19). I wreszcie W. Żyrynowski opisuje całe spektrum problemów ze swoimi hałaśliwymi sąsiadami – szczekanie psa, remont, głośny seks i – co ciekawe – obchodzi się tym razem bez wulgaryzmów: *У этих собака гавкает / Эти сверлят круглые сутки / Эти сексом громко занимаются / Как дальше жить?* (20). Mimika i żywa gestykulacja (oddana w formie komiksu), zdania pytające i wykrzyknikowe, niecenzuralne słowa, kolokwializmy, redundancje przejawiają sąsiedzkie konflikty.

3. A CO Z SĄSIADAMI OLIGARCHÓW?

Autorzy serii *Типовой миллиардер Абрамович* (*Типичный Миллиардер Абрамович*)¹⁰ fantazjują najczęściej o tym, jak zwyczajne sytuacje wyglądają z perspektywy jednego z najbogatszych ludzi na świecie. Przywołują więc także w wyimaginowanym kontekście sąsiedztwa fakty o bohaterze. Zalanie sąsiadów i wynoszenie śmieci w pierwszoosobowej relacji przyczynowo-skutkowej to: *УХОДИЛ ИЗ ДОМА, ЗАБЫЛ ЗАКРЫТЬ НЕФТЯННУЮ СКВАЖИНУ ЗАТОПИЛ СОСЕДЕЙ НА МИЛЛИОН ДОЛЛАРОВ* (21), czyli: „wychodziłem z domu, zapomniałem zakręcić otwór szybu naftowego, zalałem

¹⁰ Roman Abramowicz jako były gubernator Czukotki i były przewodniczący Dumy Czukockiego Okręgu Autonomicznego mógłby zostać zakwalifikowany do kategorii polityk, jednak temat sąsiedztwa interpretowany jest wyraźnie – jak zresztą wskazuje nazwa serii – w kluczu posiadanego przez bohatera tekstu majątku. W związku z tym zredagowany został osobny podrozdział o sąsiadach oligarchów.

sąsiadów na milion dolarów” i *РЕШИЛ ВЫНЕСТИ МУСОР НА ПОМОЙКУ СОСЕДИ ПОДУМАЛИ, ЧТО ПЕРЕЕЗЖАЮ*, czyli: „zdecydowałem się wynieść śmieci, sąsiedzi pomyśleli, że się wyprowadzam” (22). Roman Abramowicz „chwali się” prowadzeniem interesów w przemyśle wydobywczym i ogromnym majątkiem, wywołując prześmiewcze analogie z sąsiadem o przeciętnym stanie posiadania (por. kran – szyb naftowy oraz rzeczy do wyrzucenia – cały dobytek do przewiezienia na nowe miejsce zamieszkania).

4. BOHATEROWIE FILMOWI JAKO SĄSIEDZI¹¹

Jedyny rodowity bohater w zestawieniu filmowym to nauczyciel WF-u (*Физрук*). Mem przedstawia grającego główną rolę w rosyjskim serialu Dmitrija Nagijewa, który z właściwą sobie manierą wymawia *dzień dobry*. Zapis potocznej artykulacji widnieje na dole fotografii¹². Mimika bohatera to „dobrze wypróbowana mieszanka beczelności, skrytej przewagi i fałszywej uniżoności”¹³. Replikę powitania poprzedza opisanie nieestosownych sytuacji – puszczanie głośnej muzyki w samochodzie pod blokiem: *когда во дворе вечером наваливал саб и вышли соседи Здравсте* (23) i palenie papierosa w niekompletnym stroju na klatce: *когда вышел покурить к решётке в трусах и выходит соседка Здравсте* (24). Wypowiedzenie w odpowiedni sposób zwrotu grzecznościowego ma na celu uspokojenie emocji i neutralizację potencjalnego konfliktu.

Kolejne memy z komponentem werbalnym w języku rosyjskim wykorzystują wizerunki bohaterów amerykańskich produkcji. Szablon Boromir – kadr z pierwszej części trylogii *Władca Pierścieni* cytujący frazę *nie da się tak po prostu* (w oryginalnej wersji *one does not simply* i po rosyjsku *нельзя просто так взять и*) wykorzystywany jest z reguły do konstatacji oczywistości. W przypadku memów o tematyce konfliktów sąsiedzkich znana postać popkultury uważa, że nie da się tak po prostu dowiedzieć, kto rzygał z balkonu: *НЕЛЬЗЯ ПРОСТО ТАК ВЗЯТЬ И УЗНАТЬ КТО БЛЮВАЛ С БАЛКОНА* (25) oraz że nie da się tak po prostu nie spluć w dół, stojąc na balkonie: *НЕЛЬЗЯ ПРОСТО ТАК ВЗЯТЬ И НЕ ПЛЮНУТЬ ВНИЗ СТОЯ НА БАЛКОНЕ* (26).

Kolejne przykłady bazują na emocjach wyrażonych w gestach i mimice aktorów. W przypadku tematu konfliktów sąsiedzkich poirytowany Iron Man, bohater filmu *Aven- gers* grany przez Roberta Downeya Jr., zwraca się z prośbą do sąsiadów o sprzątnięcie odpadów po remoncie i niepotrzebnej już choinki: *соседи, вынесите строительный мусор и елку...* (27), a Willy Wonka (Gene Wilder) zachęca rozmówcę do zwierzeń o wnerwiający sąsiedzie: *ну давай расскажи мне, как тебя заебал твой сосед* (28). Fraza owej zachęty stała się częstym elementem memów z wizerunkiem bohatera filmu *Willy Wonka i fabryka czekolady*, nie jest jednak cytatem filmowym.

¹¹ Trzeba zauważyć, że odwoływanie się autorów memów do konkretnych filmów nie musi być równoznaczne ze znajomością tych produkcji, może to być po prostu odwołanie się do istniejącego szablonu.

¹² W przykładzie 24 z błędem ortograficznym.

¹³ Woryginalie *точно выверенная смесь наглости, тайного превосходства, самоиронии и фальшивого подбострастия*. Zob. http://www.netlore.ru/hello_fizruk [dostęp: 5.03.2019].

Polskie memy podobnie odwołują się do emocji oraz z pewnością częściowo i do cech charakteru postaci przedstawionych na kadrach amerykańskich produkcji. Jeden z bohaterów serialu *Przyjaciele* Joey Tribbiani (aktor Matt LeBlanc) siedzi na kanapie i gestykułując, relacjonuje: *SĄSIADKA Z PIĘTRA WYŻEJ TAK DARŁA SIĘ NA SWOJEGO GÓWNIAKA ŻE ZE STRACHU TEŻ POSPRZĄTAŁEM MIESZKANIE I UBRAŁEM SIĘ CIEPLEJ* (29). Z kolei kapitan Picard (Patrick Stewart) z serialu *Star Trek* z dezaprobatą wyrażoną gestem facepalm (dłoń przyłożona do twarzy wyrażająca zażenowanie i frustrację) odnosi się do sytuacji w sąsiedztwie: *NISZCZĄ PLAC ZABAW, ŻEBY DZIECI BYŁY CISZEJ* (30). Fry z animacji *Futurama* zastanawia się: *SĄSIAD ROBI REMONT CZY SŁUCHA DUBSTEPU* (31).

5. POSTACI FOLKLORU INTERNETOWEGO W TEMACIE SĄSIEDZKICH SPORÓW

Wspomniany we wstępie nosacz sundajski utożsamiany z somsiadem komentuje i snuje złośliwe fantazje: *ALE SE GRYLA SOMSIAD KUPIŁ! ZARA ZADZWONIE NA STRAŻ MIEJSKOM ŻE MI DYMI* (32). Wypowiada się potocznym językiem z gwarowymi naleciałościami – ściągnięta forma *se*, pominięcie [z] w wygłosie, fleksja przymiotnika [om] czy sam przedmiot zawiści nazwany *grylem*. *Somsiad* / nosacz sundajski utożsamiany jest także z rodziną typowych Polaków. Janusz Nosacz, przedstawiony (jak we wszystkich trzech analizowanych tu memach) jako małpa z charakterystycznym nosem w naturalnym dla niego środowisku, informuje żonę: *PACZAJ GRAŻYNA!!! TEN ŻŁODZIEJ SOMSIAD GOLFA NA PASKA ZAMIENIŁ!!!* (33) i – w kolejnym przykładzie – syna: *PACZ! PACZ! PACZ! DAWAJ DO OKNA PIETREK! ZOBACZ JAKI SOMSIAD WKURWIONY ŻEŚ MU POWIETRZE Z OPON ZNOWU SPUŚCIŁ* (34). Oba teksty bazują na odwołaniach do memu z kotem i podpisem *CO JA PACZE*¹⁴ poprzez fonetycznie zapisane formy trybu rozkazującego czasownika *patrzeć* (w tym innowacyjnej formy *paczaj*), gdzie grupa spółgłoskowa *-trz-* wymawiana jest jako [cz].

Kolejne memy z fotografiami zwierząt mają stylistykę Advice Animals. Rosyjski szablony *Успокойся* (lemur patrzący w kadr z wyciągniętą łapą i podpisem *uspokój się*, w którym spółgłoski bezdźwięczne *c, n, k* zastąpione są dźwięcznymi *з, б, с*) wykorzystany został w warstwie ikonicznej i semantycznej (tj. bez uwzględnienia zamiany głosek). Znaczenie „uspokój się” oddaje wygaszająca sąsiedzki konflikt deklaracja o podporządkowaniu się takim zasadom, jak krytykowanie zarządcy bloku czy parkowanie samochodu na trawniku: *Я ВАШИ СОСЕД, Я НЕ ХОЧУ НИЧЕГО РЕШАТЬ Я ХОЧУ РВГАТЬ УК, И СТАВИТЬ МАШИНЫ НА ГАЗОН!* (35). Z kolei Paranoiczna Papuga snuje absurdalne podejrzenia na temat głośnych dźwięków dochodzących z mieszkania obok: *SĄSIAD MA ZAPALENIE OSKRZELI PEWNIIE SPECJALNIE SIĘ ZARAZIŁ, ŻEBY NĘKAĆ MNIE SWOIM KASZLEM* (36), wpisując się tym samym w reguły znaczeniowe globalnego szablonu.

¹⁴ O serii memetycznej, która wzięła początek od wspomnianego memu, pisze D. Zdunkiewicz-Jedynak (2016).

Popularne wśród twórców memów fotografie dzieci odnoszą się do tematu sąsiadów poprzez emocje bohaterów. Chłopczyk z zaciśniętą pięścią z szablonu Success Kid staje się obrazem dla problemu sąsiedzkiej zawiści. Bohater czuje się zwycięzcą i tak wszystko opisuje: *SĄSIAD STRACIŁ PRACĘ I ZOSTAŁ Z KREDYTAMI W KOŃCU BĘDĘ MIAŁ LEPIEJ OD NIEGO!* (37). Uśmiechająca się chytrze mała podpalaczka w jednej z rosyjskich interpretacji szablonu Disaster Girl mści się na sąsiadach za wyśmianie jej zmywalnego tatuażu: *Cocedu посмеялись над моей временной тату* (38), w polskiej wersji – podejmuje podobne działania w odpowiedzi na sąsiedzkie rady: *Sąsiad powiedział, że nie potrzebujemy broni, bo w razie włamania możemy zadzwonić na policję. Dziś schowałam mu jego gaśnicę, bo przecież w razie pożaru może sobie zadzwonić po straż pożarną* (39).

Spośród postaci rysunkowych wykorzystane zostały między innymi znaczenia z globalnych szablonów Rage Comics (tzw. memów twarzy). Niezadowolony Rage Guy zdaje relacje z kłopotliwej sytuacji: *OTWIERAM DRZWI DO BLOKU A SĄSIAD IDZIE ZA MNĄ JEST ZA BLISKO ŻEBY IŚĆ DALEJ I ZA DALEKO ŻEBY TRZYMAĆ DRZWI* (40). Yao Ming z szyderczym uśmiechem opowiada o tym, co zdarzyło się, jak włączył muzykę na maksimum: *Накрутил бас так Что соседи в окна повывлетали* (41). Zagniewana postać z szablonu Y U NO Guy zastanawia się, dlaczego sąsiedzi odpalają papierosa w windzie, a nie dopiero na dworze: *Блеа, соседи ну почему вы закуриваете в лифте, а не на улице?* (42).

W stylistykę prostego rysunku wpisują się polski komiks, którego bohater – mężczyzna z wąsem w poplamionej koszulce – stwierdza: *OD DOBREJ KSIĄŻKI BARDZIEJ LUBIĘ TYLKO... KIEDY SĄSIADOWI NIE WYCHODZI W ŻYCIU* (43) oraz rosyjski mem z serii *Мужик блеать* z wizerunkiem grożącego pięścią niechlujnie ubranego mężczyzny zwracającego się z prośbą do sąsiadów o nietrzaskanie drzwiami: *УВАЖАЕМЫЕ СОСЕДИ ПРИДЕРЖИВАЙТЕ ДВЕРЬ И НЕ ХЛОПАЙТЕ ПОЖАЛУЙСТА!!!* (44). Ostatni przykład wykorzystuje grafikę znanego bolszewickiego plakatu agitacyjnego – czerwonoarmista, wskazując palcem na odbiorcę, zadaje pytanie: *А ты записался добровольцем?* Jeden z memów tej serii także odnosi się do problemu głośnego zatraskiwania drzwi: *Соседи, будем взаимовежливы!ы Выходя, придерживайте дверь!* (45).

Podsumowanie

Analiza ukierunkowana na aspekt kreacji werbalnej bohaterów memów o relacjach niedobrosąsiedzkich pozwala poczynić kilka spostrzeżeń.

1. O szczególnym podejściu do zniechęconych i złych sąsiadów w tekstach polskich świadczy leksem *somsiad*, a także werbalizowany w memach pogląd, że somsiedzi to największa plaga w Polsce, podczas gdy w Brazylii są to gangsterzy, w Japonii – tsunami, a we Włoszech – trzęsienia ziemi (46). Ponadto postać nosacza sundajskiego i typowego małżeństwa Janusza i Grażyny, stanowiące znaczący obszar tematyczny polskich memów w ogóle, wskazuje na dużą dozę autokrytycyzmu w kwestii wad narodowych Polaków.

2. Częściowo różne w tekstach polskich i rosyjskich są sytuacje warte skomentowania, podobnie jak przywoływane w memach postaci, na przykład: zachowanie młodzieży pod wpływem alkoholu i/lub innych środków odurzających i chuligaństwo w tekstach rosyjskojęzycznych, a donosicielstwo i zawiść jako problem bohaterów polskich memów. Inny przykład to przywołanie polityków i oligarchów w tekstach rosyjskich i wykreowanie typowej polskiej rodziny Janusza Nosacza. Da się także wychwycić niuanse, takie jak: kolektywne plotkowanie w tekstach rosyjskich i rozważania „pojedynczej” polskiej *Babci okiennej*, a na tle wspólnego dla polskich i rosyjskich memów adaptowania szablonów globalnych wyróżniają się memy lokalne (kulturowo specyficzne) wykorzystujące postać bohatera serialu *Физрук* i agitacyjny bolszewicki plakat oraz wspomniane już postaci nosacza sundajskiego uosabiającego typowego Polaka i/lub sąsiada.
3. I wreszcie – sposoby kreacji werbalnej. Próba ich systematyzacji nie jest prosta, gdyż motywacja twórców często jest wieloskładnikowa (stąd możliwe zaklasyfikowanie jednego i tego samego memu do więcej niż jednej grupy). Mamy więc kreacje werbalne, gdzie jednym z głównych elementów jest:
- a) nawiązanie do wypowiedzianych bądź napisanych słów, w tym modyfikacja wypowiedzi postaci realnej (17) lub bohatera filmowego (25–26), odwołanie do cech idiolektu postaci realnej (18–20) lub bohatera filmowego (23–24), intertekstualna gra z wersją werbalną innego memu (33–34),
  - b) twórcza interpretacja tematu sąsiedzkich konfliktów na podstawie mimiki i gestów bohaterów oraz sytuacji, w tym przedstawionych na kadrach z filmów (27–31), na fotografiach (37–39), na rysunkach (41–44), na historycznym plakacie agitacyjnym (45),
  - c) wskazanie zależności stereotypowego zachowania i wypowiedzianych słów, w tym domysły i plotki starszych sąsiadek (1–4, 7–9), negowanie sąsiedzkich upomnień przez studenta-impreszowicza (11) i odurzonego chłopaka (12), relacja-pochwała swoich czynów językiem patologicznych środowisk (13), konspiracyjne sygnalizowanie nieprawidłowości (14), fantazje i zamiary zawistnych sąsiadów (10, 15, 16), prześmiewcze analogie bazujące na faktach o postaci realnej (21–22), powielanie semantyki szablonu ze zwierzętami (35–36).

Kreacje werbalne w analizowanych tu memach bazują więc na: a) grze ze słowem i obrazem, b) emocjonalnym podejściu do problemu oraz c) stereotypowości zachowania przedstawionych postaci.

Bibliografia

- Banaszek-Szapowałowa A. (2019), *Eskalacja konfliktu sąsiedzkiego w perspektywie aktów mowy*, „Studia Slavica”, nr 22(1).
- Bartmiński J. (2009), *Językowe podstawy obrazu świata*, Lublin.
- Gumkowska A. (2015), *Mem – nowa forma gatunkowo-komunikacyjna w sieci*, „Teksty Drugie”, nr 3.
- Кепа-Фигура D. (2017), *Igrzyska olimpijskie w Rio de Janeiro w memach internetowych*, „Zeszyty Naukowe KUL”, nr 60(2).
- Niekrewicz A. (2015), *Językowe sposoby zbiorowego kreowania typów bohaterów w memach internetowych*, [w:] M. Hawrysz, M. Uździcka, A. Wojciechowska (red.), *Język w życiu wspólnoty*, Zielona Góra.
- Niekrewicz A. (2016), *Funkcjonalne naruszenia normy ortograficznej w memach internetowych*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, nr 32.
- Piotrowski M., Kacprzykowski K. (2019), *100 najczęściej popełnianych błędów w Internecie w 2018 r. Raport o kondycji polskiej ortografii w Internecie*, <https://nadwyrac.com/blog/blog-ubierz-sie-w-slowa/100-najczesciej-popolnianych-bledow-jezykowych-w-interne-cie-oficjalny-raport-ranking> [dostęp: 30.03.2021].
- Skubalanka T. (1997), *Językowa kreacja Jacka Soplisy (Księżdz Robaka)*, [w:] tejsze, *Mickiewicz, Słowacki, Norwid. Studia nad językiem i stylem*, Lublin.
- Sokołska U. (2011), *Neologizm jako element stylotwórczy*, [w:] tejsze (red.), *Odmiany stylowe polszczyzny – dawniej i dziś*, Białystok.
- Somsiad, [w:] *Słownik slangu miejski.pl*, <https://www.miejski.pl/slowo-Somsiad> [dostęp: 14.01.2021].
- Soroka J. (2014), *Internetowe memy obrazkowe*, Warszawa.
- Wróblewski M. (2016), *Powieść graficzna. Studium gatunku w perspektywie kognitywistycznej*, Łódź.
- Zdunkiewicz-Jedynak D. (2016), *Intertekstualność współczesnej komunikacji internetowej. Intertekstualne odwołania wewnątrzgatunkowe w memach*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, nr 32.
- Банашек-Шаповалова А. (2017), *Конфликтотогенный заряд вербального межсоседского взаимодействия (на материале корреспонденций)*, [w:] И. Любоха-Круглик, О. Мальса, Г. Вильк, А. Зых (red.), *Русистика и современность. Старые вопросы, новые ответы*, Katowice/Banashek-Shapovalova A. (2017), *Konfliktotogennyy zaryad verbal'nogo mezhсоседского vzaimodeystviya (na materiale korrespondentsiy)*, [w:] I. Lyubokha-Kruglik, O. Malysa, G. Vil'k, A. Zykh (red.), *Rusistika i sovremennost'. Staryye voprosy, novyye otvety*, Katowice.
- Третьякова В.С. (2013), *Речевая конфликтология: проблемы, задачи, перспективы*, „Вестник Челябинского государственного университета”, 292/Tret'yakova V.S. (2013), *Rechevaya konfliktologiya: problema, zadachi, perspektivy*, „Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogouniversiteta”, 292.

Часовский Н.В. (2014), *Самопортрет студента в Интернете (на примере мема Весёлый студент)*, „Вестник Челябинского государственного университета”, 10(339)/Chasovskiy N.V. (2014), *Samoportret studenta v internete (na primere tema Veselyy student)*, „Vestnik Chelyabinskogogosudarstvennogo universiteta”, 10(339).

Чулкина Н.Л. (2015), *Конфликтогенные зоны повседневности и их отражение в русском обыденном языковом сознании (на примере концептов коммуналка (коммунальная квартира) и сосед/ка, соседи)*, „Вопросы психолингвистики”, 26/Chulkina N.L. (2015), *Konfliktogennyyezony povsednevnosti i ikh otrazheniye v russkom obydennom yazykovom soznanii (na primere kontseptovkommunalka (kommunal'naya kvartira) i сосед/ка, соседи)*, „Voprosy psikholingvistiki”, 26.

Wykaz źródeł

1. Мем Бабки на скамейке, <http://risovach.ru/kartinka/4974978> [dostęp: 21.09.2015].
2. Жизненно, https://pikabu.ru/story/zhiznenno_2810213 [dostęp: 1.09.2018].
3. Мем Бабушки на лавке, <http://memesmix.net/meme/tvxaaf> [dostęp: 9.09.2018].
4. Szkoda czasu na szczegóły!, <http://www.obrazki.jeja.pl/267281.szkoda-czasu-na-szczegoly.html> [dostęp: 31.01.2018].
5. Biuro Informacji Osiedlowej, <http://www.obrazki.jeja.pl/267022.biuro-informacji-osiedlowej.html> [dostęp: 31.01.2018].
6. I teraz następuje... wymiana kaset z osiedlowego monitoringu, <https://demotywatory.pl/3249627/I-teraz-nastepuje> [dostęp: 6.09.2018].
7. Pies nasrał na chodniku a ten kurwa udaje że nie widzi, <http://fabrykamemow.pl/memy/25280/Pies-nasral-na-chodniku> [dostęp: 22.06.2015].
8. W piłke grajo zara lokno wybijo, <https://fabrykamemow.pl/memy/29545/W-pilke-grajo> [dostęp: 22.06.2015].
9. Sąsiad ma nowe auto pewnie kradzione, <http://fabrykamemow.pl/memy/54044> [dostęp: 22.06.2015].
10. Perfekcyjna pani domu... ..napluje jej na balkon, http://memy.pl/mem_991509_perfekcyjna_pani_domu [dostęp: 7.11.2015].
11. Мем Весёлый студент, <http://memesmix.net/meme/qmkhrq> [dostęp: 4.09.2018].
12. Если соседи мешают музыку слушать, https://pikabu.ru/story/esli_sosedi_meshayut_muzyku_slushat_2639517 [dostęp: 4.02.2018].
13. Мем чоткий пацан, <http://risovach.ru/kartinka/5333118> [dostęp: 28.05.2015].
14. Czujność przede wszystkim, http://memy.pl/mem/105135/Czujnosc_przede_wszystkim [dostęp: 31.01.2018].
15. Piękna pogoda. Aż chce się iść podpier.olić sąsiada do urzędu skarbowego, <http://demotywatory.pl/4516914/Plany-na-nowy-tydzien> [dostęp: 31.01.2018].
16. Ładna dziś pogoda, http://demotywatory.pl/4759142/Ladna-dzis-pogoda-Az-chce-sie-podj*bac-sasiada-do-Urzedu [dostęp: 31.01.2018].
17. Мем Хватит это терпеть, <http://memesmix.net/meme/mt5yn2> [dostęp: 4.09.2018].

18. Комикс *Жирик в шоке хватается за голову*, <http://risovach.ru/kartinka/2679342> [dostęp: 28.05.2015].
19. *Пригласил к себе друзей на хату*, https://jo-jo.ru/uploads/posts/2012-05/1336048648_girik_25.jpg [dostęp: 1.09.2018].
20. *У этих собака гавкает*, <http://s020.radikal.ru/i716/1502/85/65d9b99b1b02.jpg> [dostęp: 4.02.2018].
21. *Мем Типичный Миллиардер (Абрамович)*, <http://risovach.ru/kartinka/9202260> [dostęp: 1.09.2018].
22. *Мем Типичный Миллиардер (Абрамович)*, <http://risovach.ru/kartinka/9202273> [dostęp: 1.09.2018].
23. *Мем Здрасьте - физрук*, <http://memesmix.net/meme/112h5g> [dostęp: 4.02.2018].
24. *Когда вышел покурить к решётке в трусах и выходит соседка Здрасьте*, <http://memesmix.net/media/created/c79q6t.jpg> [dostęp: 5.02.2018].
25. *Мем Нельзя просто так взять и (Боромир мем)*, <http://risovach.ru/kartinka/2713267> [dostęp: 7.11.2015].
26. *Мем Нельзя просто взять*, <http://risovach.ru/kartinka/111518> [dostęp: 7.11.2015].
27. *Соседи, вынесите строительный мусор и елку*, <http://picscomment.com/sosedi-vy-nesite-stroitel-ny-j-musor-i-yolku.html> [dostęp: 10.12.2018].
28. *Мем Ну, давай расскажи мне*, <http://memesmix.net/meme/r6b9wl> [dostęp: 24.08.2018].
29. *Sąsiadka z pietra wyżej tak darła się na swojego gówniaka*, <http://www.blasty.pl/21059/sasiadka-z-pietra-wyzej-tak-darla-sie-na-swojego-gowniaka> [dostęp: 31.10.2018].
30. *Mieszkańcy oblali smolą plac zabaw. Przeszkadzały im bawiące się dzieci*, <https://www.wykop.pl/link/2473711/mieszkanicy-oblali-smola-plac-zabaw-przeszkadzaly-im-bawiace-sie-dzieci> [dostęp: 14.04.2022].
31. *Sąsiad robi remont czy słucha dubstepu*, <https://fabrykamemow.pl/memy/27535/Sasiad-robi-remont> [dostęp: 31.01.2018].
32. *Gryl somsiada*, <http://www.janusznosacz.pl/90/gryl-somsiada> [dostęp: 9.09.2018].
33. *Pasek somsiada*, <http://www.janusznosacz.pl/25/pasek-somsiada> [dostęp: 9.09.2018].
34. *Opony somsiada*, <http://www.janusznosacz.pl/156/opony-somsiada> [dostęp: 9.09.2018].
35. *Я ваш сосед, я не хочу ничего решать я хочу ругать ук, и ставит машину на газон!*, <http://troll-face.ru/static/t/7/69/bezymyannyij-B4ftex.jpg> [dostęp: 12.11.2015].
36. *Sąsiad ma zapalenie oskrzeli*, <https://fabrykamemow.pl/memy/159517/Sasiad-ma-zapalenie-oskrzeli> [dostęp: 31.01.2018].
37. *Sąsiad stracił pracę*, <http://pl.memgenerator.pl/mem/sasiad-stracil-prace-i-zostal-z-kredytami-w-koncu-bede-mial-lepiej-od-niego-pl-000000> [dostęp: 2.09.2021].
38. *Мем Девушка катастрофа*, <http://memesmix.net/meme/qratit> [dostęp: 9.09.2018].
39. *Sąsiad powiedział, że nie potrzebujemy broni, bo w razie włamania możemy zadzwonić na policję*, <http://demotywatory.pl/4103862/Sasiad-powiedzial-ze-nie-potrzebujemy-broni-bo-w-razie-wlamania-mozemy-zadzwoniec-na-policje> [dostęp: 1.02.2018].

40. *Otwieram drzwi od bloku, a sąsiad idzie za mną*, <https://fabrykamemow.pl/memy/54801/Otwieram-drzwi-od-bloku-a-sasiad-idzie-za-mna> [dostęp: 31.01.2018].
41. *Мем Яо Мин*, <http://memesmix.net/meme/fgpyjx> [dostęp: 4.02.2018].
42. *Блеа, соседи ну почему вы закуриваете в лифте, а не на улице?*, <http://joyreactor.cc/post/281930> [dostęp: 18.10.2020].
43. *Sąsiedzi*, <http://memy.pl/mem/8703/Sasiedzi> [dostęp: 30.04.2017].
44. *Комикс Мужик блеать*, <http://risovach.ru/kartinka/8584908> [dostęp: 5.02.2018].
45. *А ты записался добровольцем?*, <http://memesmix.net/media/created/rtdn32.jpg> [dostęp: 5.02.2018].
46. *Gangsterzy tsunami trzęsienia ziemi somsiady*, <http://bibszy.pl/r8vPvftM/gangsterzy-tsunami-trzesienia-ziemi-somsiady> [dostęp: 29.01.2021].

Abstract

***Somsiad* and the other characters of memes (aspect of verbal creation)**

This article contributes to a new area of research - the linguistics of conflict and the linguistics of everyday life. The author draws attention to the underexplored area of neighbourly communication in a conflict situation. This research attempts to determine which aspects of experience (real and virtual) motivate the authors of Polish and Russian memes to put words in characters' mouths. There are verbal creations that depend on a) spoken or written words, b) interpretation of facial expressions, gestures, and situation, c) correlation between stereotypical behaviour and stereotypical speaking skills. Special attention is given to the Polish phenomena of *somsiad*. The analysis is based on a multisensory and intertextual reading of the text as well as multilevel interpretation of memes' verbal components.

Keywords: verbal creation, meme, neighbours, conflict